УДК 658.56:006.063 ***DOI: 10.47675/2304-6309-2021-22-105-114***

Ж.О.Семко*
Державне підприємство «Український науково-дослідний інститут вагонобудування»
вул. І. Приходька, 33, м. Кременчук, Полтавська обл., 39621, Україна
Телефон: (05366) 6-02-50
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-0047-8509

МЕТОДИ, ПРОЦЕДУРИ, ПОРЯДОК І ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ СЕРТИФІКАЦІЇ У СИСТЕМІ СЕРТИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ВАГОНОБУДУВАННЯ

Із прийняттям Закону України Про технічні регламенти та оцінку відповідності, та, у зв'язку з переходом від обов'язкової сертифікації в державні системі до сфери технічного регулювання, перед органами, що здійснюють сертифікацію продукції постала необхідність у створенні власних систем сертифікації. З однієї сторони – це вимушений крок, а з іншої – це: отримання деяких свобод у виборі методології проведення робіт з сертифікації; можливість вдосконалення діяльності; сприяння розвитку перспективних напрямків у рамках сфери акредитації; поліпшення функціональних можливостей.

Водночас наведені вище позитивні аспекти створення власної системи сертифікації, яка, доречі, може відрізнятися від інших, створюють для органу з сертифікації умови дуже високої відповідальності за прийняті рішення щодо відповідності сертифікованої продукції.

Метою цієї статті є надання інформації про методологічні підходи до створення, розвитку та вдосконалення Системи сертифікації продукції вагонобудування.

Власне створення системи сертифікації продукції вагонобудування відбулося у період створення системи сертифікації УкрСЕПРО. На цей час в Україні було надано чинності національним стандартам серії 3400, в яких було встановлено основні принципи, правила, вимоги та структура системи сертифікації УкрСЕПРО.

Сучасний підхід щодо оцінки відповідності продукції, запроваджений в сфері технічного регулювання, не знищів сертифікацію взагалі, як це подають не компетентні представники засобів масової інформації, а надав їй інший статус і місце у системі оцінки відповідності.

Зокрема відповідно до Закону України Про технічні регламенти та оцінку відповідності під терміном «сертифікація» розуміють «підтвердження відповідності третьою стороною, яке стосується продукції, процесів, послуг, систем або персоналу».

© Семко Ж.О., 2021

Водночас згідно з цим законом термін «система оцінки відповідності» визначено як«правила, процедури та управління для проведення оцінки відповідності».

Ключові слова: система сертифікації, технічні регламенти,оцінка відповідності,орган з сертифікації, принципи, правила, порядок сертифікації.

Ж.А.Семко
Государственное предприятие «Украинский научно-исследовательский институт вагоностроения»
ул. И. Приходько, 33, г. Кременчуг, Полтавская обл., 39621, Украина
Телефон: (05366) 6-02-50
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-0047-8509

МЕТОДЫ, ПРОЦЕДУРЫ, ПОРЯДОК И ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ СЕРТИФІКАЦИИ В СИСТЕМЕ СЕРТИФИКАЦИИ ПРОДУКЦИИ ВАГОНОСТРОЕНИЯ

С принятием Закона Украины Про технические регламенты и оценку соответствия, и, в связи с переходом от обязательной сертификации в государственной системе к сфере технического регулирования, перед органами, которые осуществляют деятельность по сертификации продукции возникла необходимость в создании собственных систем сертификации. С одной стороны – это вынужденный шаг, а с другой – это: приобретение некоторых свобод в выборе методологии проведения работ по сертификации; возможность усовершенствования деятельности; способствование развитию перспективных направлений в рамках сферы аккредитации; улучшение функциональных возможностей.

В то же время приведенные выше положительные аспекты создания собственной системы сертификации, которая, кстати сказать, может отличаться от других систем, создают для органа по сертификации условия очень высокой ответственности за принятые решения по соответствию сертифицированной продукции.

Целью этой статьи является предоставление информации о методологических подходах к созданию, развитию и усовершенствованию Системы сертификации продукции вагоностроения.

В общем случае создание системы сертификации продукции вагоностроения произошло в период создания системы сертификации УкрСЕПРО. Но в тот период в Украине были введены в действие национальные стандарты серии 3400, в которых были установлены основные принципы, правила, требования и структура системы сертификации УкрСЕПРО.

Современный подход к оценке соответствия продукции, введенный в сфере технического регулирования, не уничтожил сертификацию вообще, как это представляют некомпетентные представители средств массовой информации, а наделил её другим статусом и местом в системе оценки соответствия.

При этом согласно Закону Украины Про технические регламенты и оценку соответствия под термином «сертификация» понимают «подтверждение соответствия третьей стороной, которое касается продукции, процессов, услуг, систем или персонала».

В то же время в соответствии с этим законом термин «система оценки соответствия» определен как «правила, процедуры и управление для проведения оценки соответствия».

Ключевые слова: система сертификации технические регламенты, оценка соответствия, орган сертификации, принципы, правила, порядок сертификации.

У сфері технічного регулювання відповідно до Закону України Про технічні регламенти та оцінку відповідності [1] (розділ VI, стаття 24) визначено:

«1. Здійснення добровільної оцінки відповідності не вимагається технічними регламентами.

2. Добровільна оцінка відповідності здійснюється на добровільних засадах, в будь-яких формах, включаючи випробування, декларування відповідності, сертифікацію та інспектування, та на відповідність будь-яким заявленим вимогам.

3. Орган з оцінки відповідності залучається до здійснення добровільної оцінки відповідності на умовах, визначених договором між заявником і таким органом».

Отже, законодавчо встановленими вимогами сертифікацію, як процес підтвердження відповідності, віднесено до діяльності, яка виконується на добровільних засадах та на відповідність будь-яким заявленим вимогам.

Під заявленими вимогами слід розуміти вимоги, у відповідності до яких було виготовлено продукцію, або надано послугу, або здійснено певний процес, та щодо яких було заявлено відповідність продукції, або послуги, або процесу.

Зрозуміло, що найпростішим способом оприлюднити заявлені вимоги є посилання на відповідні національні нормативні документи (стандарти, кодекси усталеної практики, технічні умови організацій та підприємств).

В такому випадку, сертифікація стає процесом підтвердження відповідності на добровільній основі вимогам нормативних документів.

Такий підхід значно полегшує розуміння заявлених вимог, як з боку органа з сертифікації, так і з боку організації (підприємства), що має намір провести сертифікацію своєї продукції, або послуги, або процесу (далі – продукція).

Для методологічного підходу у створенні системи сертифікації наявність точно визначених нормативними документами вимог до продукції стає відправною точкою. Але для отримання повного уявлення про систему цього замало.

Національні стандарти серії 3400, втрата дії яких відбулась з 01.01.2018 згідно з наказом ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 29.12.2017 № 500 Про перенесення терміну надання чинності та перенесення терміну скасування чинності національних нормативних документів [2], а саме:

– ДСТУ 3410-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Основні положення [3];

– ДСТУ 3412-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до випробувальних лабораторій [3];

– ДСТУ 3413-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок проведення сертифікації продукції [5];

– ДСТУ 3414-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок проведення атестації виробництва [6];

– ДСТУ 3415-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Реєстр системи [7];

– ДСТУ 3417-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Процедура визнання результатів сертифікації продукції, що імпортується [8];

– ДСТУ 3418-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до аудиторів та порядок їх атестації [9];

– ДСТУ 3419-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Сертифікація системи якості [10];

– ДСТУ 3420-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до органів, що здійснюють сертифікацію систем управління [11];

– ДСТУ 3498-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Бланки документів. Форма та опис [12];

ДСТУ 3957-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок обстеження виробництва підчас проведення сертифікації продукції [13].

Скасовані, при цьому, на мою думку, дуже необачно, дозволяють, як йдеться у загально відомому вислові, не видумувати велосипед та з достатньою долею здорового глузду, творчого підходу та врахуванням сучасних реальних вимог створити власну актуальну та адекватну систему сертифікації.

Завдяки існуючому потенціалу опрацьованих документів, отриманому досвіду у здійсненні робіт із сертифікації продукції та атестації виробництв, орган з сертифікації продукції вагонобудування (далі - ОС ПВ) поставив перед собою задачу щодо перероблення документів з урахуванням сучасних вимог.

Під час виконання цієї роботи були ураховані вимоги нормативних документів, які розповсюджуються на діяльність органу з сертифікації продукції:

– ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2014 (EN ISO/IEC 17065:2012, IDT) Оцінка відповідності. Вимоги до органів з сертифікації продукції, процесів та послуг[14];

– ДСТУ EN ISO/IEC 17067:2014 (EN ISO/IEC 17067:2013, IDT) Оцінка відповідності. Основні положення сертифікації продукції та керівні вказівки щодо схем сертифікації продукції [15];

– ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) Системи управління якістю. Вимоги [16].

Для більш прийнятного розуміння загальним колом представників заінтересованих сторін у сертифікації продукції (інші органи з оцінки відповідності, субпідрядники, виробники та користувачі продукції, послуг, процесів) є доцільним надати короткий опис методів, процедур, порядків та правил здійснення сертифікації у системі сертифікації продукції вагонобудування (далі – СС ПВ).

Задля однозначного тлумачення та чіткого уявлення відмінностей у застосованих термінах далі наведено їх пояснення:

Метод від давньогрецької (Μέθοδος) – шлях дослідження або пізнання,— спосіб досягнення будь якої мети.

У відмінності від області знань або досліджень, метод є авторським твором, тобто створеним конкретною особою або групою осіб, науковою або практичною школою. В силу своєї обмеженості рамками дії та отримання результатів, методи мають тенденцію старіти, перетворюючись в інші методи, розвиватися з часом у відповідності до досягнень технічної та наукової думки, до потреб суспільства. Сукупність однорідних методів прийнято називати підходом. Розвиток методів є природним наслідком розвитку наукової думки.

Також метод – це спосіб теоретичного дослідження або практичного здійснення чого-небудь.

Процедура взаємозв'язана офіційна послідовність дій у будь-який діяльності.

Порядок

1) правильний, налагоджений стан, розташування чого-небудь.

2) послідовний хід чого-небудь.

3) правила, за якими здійснюється що-небудь; існуючий устрій, режим.

Правило

1) положення, в якому відображена закономірність, постійне співвідношення яких-небудь явищ.

2) постанова, норма, яка встановлює порядок чого-небудь.

Метою сертифікації є встановлення відповідності продукції заявленим вимогам, тому **методи**, які застосовуються ОС ПВ для досягнення цієї мети, полягають у здійсненні всіх передбачених системою сертифікації процедур у всебічному недискримінаційному аналізі та дослідженні об'єктів сертифікації, пов'язаних з її виготовленням процесів та прийнятті рішення щодо відповідності продукції на підставі отриманих об'єктивних даних. Методологічною основою застосування методів є процесний підхід у відповідності до вимог ДСТУ ISO 9001:2015 [16].

Для забезпечення процесного підходу ОС ПВ розроблено відповідні методики системи управління якістю ОС ПВ:

1) МС 9.18 Контроль документів;

2) МС 9.19 Контроль протоколів;

3) МС 9.20 Контроль невідповідної послуги;

4) МС 9.21 Внутрішній аудит;

5) МС 9.22 Коригувальні дії.

Ризик-орієнтовний підхід у діяльності ОС ПВ, використання якого визначено у пункті 6.1 «Дії стосовно ризиків і можливостей» ДСТУ ISO 9001:2015 [16], забезпечується наступними організаційно-методичними документами ОС ПВ:

- ПС 9.33 Порядок визначення ризиків щодо неупередженості
- МС 9.34 Методика виявлення ризиків, пов'язаних з діяльністю ОС ПВ ДП «УкрНДІВ», їх оцінка та визначення форми управління ними.

До **процедур**, які застосовує ОС ПВ, належать дії щодо:

- здійснення саме процесу сертифікації;
- здійснення процесу атестації виробництва;
- проведення в рамках сертифікації обстеження виробництва;
- здійснення технічного нагляду за виробництвом сертифікованої продукції або атестованим виробництвом, як обов'язкової частини процесу сертифікації продукції або атестації виробництва.

Процес сертифікації продукції або атестації виробництва провадиться ОС ПВ за **Порядками**, якими встановлено вимоги щодо:

- взаємодії з субпідрядниками під час виконання робіт з оцінки відповідності (сертифікації);
- визначення вартості робіт з оцінки відповідності (сертифікації) та формування договірних документів;
- формування справ з сертифікації продукції;
- сертифікації продукції для рейкового рухомого складу;
- прийняття рішення за заявкою щодо оцінки відповідності (сертифікації) продукції;
- відбору та ідентифікації зразків для випробувань;
- поводження із зразками, що використовуються під час оцінки відповідності (сертифікації);

– обстеження виробництва під час проведення оцінки відповідності (сертифікації) продукції;

– атестації виробництва;

– визнання результатів оцінки відповідності (сертифікації) продукції;

– прийняття рішення щодо оцінки відповідності (сертифікації), видавання і скасування документів з оцінки відповідності (сертифікації) та контролю за їх використанням;

– проведення технічного нагляду за виробництвом оцінюваної (сертифікованої) продукції та атестованим виробництвом;

– розглядання апеляцій, скарг і спірних питань;

– застосування документів постачальника під час оцінки відповідності (сертифікації);

– застосування ліцензій, сертифікатів, атестатів, дозволених ОС ПВ.

Правила, за якими ОС ПВ виконує роботи із сертифікації продукції або атестації виробництва, полягають:

1) у застосуванні принципів неупередженості, об'єктивності, компетентності, відповідальності, відкритості із дотриманням вимог конфіденційності, при постійному поліпшенні процесів системи управління якістю, що гарантує усім замовникам робіт з сертифікації задоволення їх вимог щодо послуг, які надаються органом з сертифікації.

2) у регулярному вирішенні таких завдань, як:

– використання чинних нормативних документів з сертифікації з урахуванням особливостей продукції;

– оцінка продукції за критеріями, що відповідають вимогам, встановленим в нормативних документах на цю продукцію;

– підвищення кваліфікації персоналу, що зайнятий на роботах з сертифікації;

– вдосконалення розподілу відповідальності та повноважень між підрозділами (виконавчими групами) і провідними фахівцями ОС;

– аналіз світового досвіду виконання робіт з сертифікації аналогічної продукції;

– забезпечення фінансової стабільності і незалежності від заявника;

– проведення внутрішніх перевірок системи управління якістю, діючої в ОС ПВ;

– укладання договорів про проведення випробувань з метою сертифікації лише з компетентними випробувальними лабораторіями (центрами).

3) у забезпеченні виконання політики у сфері якості такими засобами, як:

– організаційна структура, що гарантує незалежність ОС від розробників, виробників і споживачів сертифікованої продукції;

– технічні ресурси, що включають організаційно-технічні засоби, виробничі приміщення;

– достатня кількість компетентного персоналу, що має право здійснювати сертифікацію продукції, атестацію виробництва, технічний нагляд за сертифікованою продукцією;

– актуалізований фонд нормативних документів на закріплену продукцію та методи її випробувань, фондом нормативних документів з сертифікації в різних системах сертифікації;

– фінансовий стан, фінансова стабільність і ресурси, необхідні для функціонування;

– система оплати персоналу ОС, що забезпечує престижність роботи;

– система угод з технічно компетентними випробувальними лабораторіями (центрами) та компетентними аудиторами (експертами, технічними експертами), фахівцями інших організацій;

– система двосторонніх зв'язків з виробниками або постачальниками сертифікованої продукції;

– документовані процедури, необхідні для виконання діяльності з сертифікації закріпленої продукції, реєстрації і видавання сертифікатів, атестатів виробництва, проведення технічного нагляду, розгляду апеляцій, внутрішнього контролю відповідності органу певним вимогам до нього, що встановлені ДСТУ ENISO/IEC 17065:2014 [14]., ДСТУ ISO 9001:2015 [16];

4) у провадженні своєї діяльності недискримінаційним шляхом, не практикуючи будь-які форми дискримінації, такі як приховану дискримінацію, прискорюючи чи затримуючи обробку заявок;

5) у застосовуванні процедур таким чином, щоб вони не перешкоджали або не ускладнювали заявникам звертатися до ОС, крім випадків, які передбачено ДСТУ ENISO/IEC 17065:2014 [14];

6) у наданні послуг таким чином, що є загальнодоступним для всіх заявників, чия діяльність потрапляє в сферу діяльності ОС;

7) у забезпеченні відсутності неприйнятних фінансових або інших умов;

8) у впровадженні доступу до процесу оцінки відповідності (сертифікації), не залежно від величини постачальника або від його членства в будь-якій асоціації чи групі, так само як і сертифікація не залежить від кількості уже виданих сертифікатів;

9) у обмеженні своїх вимог щодо оцінювання, розгляду, прийняття рішення і наглядання тими питаннями, які мають конкретне відношення до певної сфери сертифікації;

10) у визначенні відповідальності за формування та реалізацію політики у сфері якості;

11) у проведенні, під час підготовки до сертифікації продукції, аналізування щодо відповідальності заявників за забезпечення того, що продукція відповідає вимогам сертифікації.

Наприкінці слід зауважити, що наведені вище документи щодо процедур, порядків, правил не є прикладами стаціонарного консервативного процесу. Як і все у світі, створена система сертифікації продукції вагонобудування потребує постійного аналізу, перегляду та поліпшення з урахуванням сучасних вимог.

Висновок.

Отже, функціонування системи сертифікації це процес, який може змінюватись у відповідності до:

- нових сучасних вимог у сфері технічного регулювання, визначених на законодавчому рівні;
- встановлених потреб замовників сертифікації з урахуванням вимог нормативно-правових актів;
- потенційних очікувань кінцевих споживачів сертифікованої продукції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України Про технічні регламенти та оцінку відповідності (Документ124-VIII),, Київ, Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 14, ст. 96), Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text.

2. Наказ ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 29.12.2017 № 500, Режим доступу: http://uas.org.ua/ua/services/standa rtizatsiya/nakazi-dp-ukrndnts/2017-2/gruden/.

3. ДСТУ 3410-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Основні положення, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2013, с.14.

4. ДСТУ 3412-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до випробувальних лабораторій, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2013, с. 27.

5. ДСТУ 3413-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок проведення сертифікації продукції, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2013, с. 28.

6. ДСТУ 3414-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок проведення атестації виробництва, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2013, с. 20.

7. ДСТУ 3415-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Реєстр системи, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2013, с. 4.

8. ДСТУ 3417-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Процедура визнання результатів сертифікації продукції, що імпортується, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2013, с. 8.

9. ДСТУ 3418-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до аудиторів та порядок їх атестації, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2013, с.18.

10. ДСТУ 3419-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Сертифікація системи якості, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2013, с. 19.

11. ДСТУ 3420-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до органів, що здійснюють сертифікацію систем управління, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2013, с. 18.

12. ДСТУ 3498-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Бланки документів. Форма та опис, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2013, с. 13.

13. ДСТУ 3957-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок обстеження виробництва підчас проведення сертифікації продукції, Київ, ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2000, с. 16.

14. ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2014 (EN ISO/IEC 17065:2012, IDT) Оцінка відповідності. Вимоги до органів з сертифікації продукції, процесів та послуг,Режим доступу:http://uas.org.ua/ua/natsionalniy-fond-normativnih-dokumentiv/katalog-normativnih-dokumentiv-2/ , с. 38.

15. ДСТУ EN ISO/IEC 17067:2014 (EN ISO/IEC 17067:2013, IDT) Оцінка відповідності. Основні положення сертифікації продукції та керівні вказівки щодо схем сертифікації продукції, Режим доступу:http://uas.org.ua/ua/natsionalniy-fond-normativnih-dokumentiv/katalog-normativnih-dokumentiv-2, с. 23.

16. ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) Системи управління якістю. Вимоги. Київ, ДП «УкрНДНЦ», 2016, с. 22.

Zh.O. Semko
State Enterprise "Ukrainian Scientific Railway Car Building Research Institute
33 I.Pryhodko Str., Kremenchuk, Ukraine, 39621
tel: +38 (05366) 6-02-50
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-0047-8509

METHODS, PROCEDURES, PRACTICES AND RULES OF CARRYING OUT CERTIFICATION IN THE CERTIFICATION SYSTEM OF RAILCAR BUILDING PRODUCTS

After adoption of the Law of Ukraine On Technical Regulations and Conformity Assessment, and, in connection with the transition from mandatory certification in the state system to the sphere of technical regulation, the bodies that carry out activities on

product certification were facing the need to create their own certification systems. On the one hand, this is a necessity step, and on the other, it is the acquisition of some freedoms in the choice of the methodology for carrying out certification work; the possibility of improving activities; promoting the development of promising areas within the scope of accreditation; enhanced functionality.

In this case, the above-mentioned positive aspects of creating the own certification system, which, by the way, may differ from other systems, provide conditions for the certification body to be very responsible for the decisions made on the conformity of certified products.

The purpose of this article is to provide information on methodological approaches to the creation, development and improvement of the Certification System for railcar building products.

In general, the creation of a certification system for railcar-building products took place during the period of formation of the UkrSEPRO certification system. But during this period in Ukraine national standards of the 3400 series were put into effect, in which the basic principles, rules, requirements and structure of the UkrSEPRO certification system were specified.

The modern approach to product conformity assessment, introduced in the field of technical regulation, did not destroy certification at all, as incompetent representatives of the mass media imagine it, but endowed it with a different status and place in the conformity assessment system.

Furthermore, according to the Law of Ukraine "On Technical Regulations and Conformity Assessment", the term "certification" is interpreted as "confirmation of conformity by a third party in relation to products, processes, services, systems or personnel."

At the same time, in accordance with this law, the term "conformity assessment system" is defined as "rules, procedures and management for carrying out conformity assessment".

Key words: certification system, technical regulations, conformity assessment, certification body, principles, rules, certification procedure.

REFERENCES

1. Law of Ukraine on Technical Regulations and Conformity Assessment Document124-VIII, No. 14, Art 96. (2015). Kyiv: Vidomosti Verhovnoi Rady Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text [in Ukrainian].

2. Order of the State Enterprise "Ukrainian Research and Training Center for Standardization, Certification and Quality Problems" No. 500 (2017, December 29). Retrieved from: http://uas.org.ua/ua/services/standartizatsiya/nakazi-dp-ukrndnts/2017-2/gruden/.

3. Certification system for Ukrainian certification of products. Basic principles. (2013). DSTU 3410-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 14 [in Ukrainian].

4. Certification system for Ukrainian certification of products. Requirements for testing laboratories (2013). DSTU 3412-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 27 [in Ukrainian].

5. Certification system for Ukrainian certification of products. Procedure for certification of products (2013). DSTU 3413-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 28 [in Ukrainian].

6. Certification system for Ukrainian certification of products. Attestation of production (2013). DSTU 3414-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 20 [in Ukrainian].

7. Certification system for Ukrainian certification of products. Register of system (2013). DSTU 3415-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 4 [in Ukrainian].

8. Certification system for Ukrainian certification of products. Procedure for recognition of certification results of imported production (2013). DSTU 3417-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 8 [in Ukrainian].

9. Certification system for Ukrainian certification of products. Requirements for auditors and procedure for their certification (2013). DSTU 3418-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 18 [in Ukrainian].

10. Certification system for Ukrainian certification of products. Certification of quality systems (2013). DSTU 3419-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 19 [in Ukrainian].

11. Certification system for Ukrainian certification of products. Requirements for certification bodies, quality systems and procedure for their accreditation (2013). DSTU 3419-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 18 [in Ukrainian].

12. Certification system for Ukrainian certification of products. Document forms. Form and description (2013). DSTU 3498-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 13 [in Ukrainian].

13. Certification system for Ukrainian certification of products. Procedure for survey of manufacture during certification of products. (2013). DSTU 3457-96. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 16 [in Ukrainian].

14. Conformity assessment. Requirements for bodies certifying products, processes and services. (2014). DSTU EN ISO/IEC 17065:2014 (EN ISO/IEC 17065:2012, IDT). p. 38. Retrieved from: http://uas.org.ua/ua/natsionalniy-fond-normativnih-dokumentiv/katalog-normativnih-dokumentiv-2/.

15. Conformity assessment. Fundamentals of product certification and guidelines for product certification schemes. (2014). DSTU EN ISO/IEC 17067:2014 (EN ISO/IEC 17067:2013, IDT), p. 23. Retrieved from:http://uas.org.ua/ua/natsionalniy-fond-normativnih-dokumentiv/katalog-normativnih-dokumentiv-2,

16. Quality management systems. Requirements (2016). DSTU ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT). Kyiv: DP «UkrNDNC», p. 22.